

Charta pracovní skupiny Metadata

Verze 2.0 z 4. 1. 2024, vypracovala Petra Černošlávková (petra.cernohlavkova@techlib.cz) ve spolupráci s tajemnicí a členy pracovní skupiny.

1. Úvod

Jedním z hlavních pilířů implementace European Open Science Cloud (EOSC) v ČR je vybudování Národní repozitářové platformy (NRP) pro výzkumná data. Ta má sloužit jako jeden ze základních prvků infrastruktury pro výzkumná data v ČR, spolu s prostředím pro ukládání nestrukturovaných dat, výpočetním prostředím a prostředím pro spolupráci.

Pracovní skupina (PS) Metadata vznikla se záměrem vytvoření podpory pro práci, nastavení a rozvoj Národního metadatového adresáře (NMA – jeden z výstupů projektu IPs EOSC-CZ, jakožto centrálního vyhledávače pro výzkumná data), který má zásadní význam pro implementaci EOSC v ČR. Návrh pracovní skupiny byl vypracován s ohledem na znalosti prostředí a témat, která se diskutují v kontextu EOSC na národní i evropské úrovni. Bylo využito těchto zdrojů:

- [EOSC Strategic Research and Innovation Agenda \(SRIA\)](#),
- [EOSC Task Forces](#) zaváděné na evropské úrovni,
- RDM témata identifikovaná WG-RDM.cz,
- témata z diskusí Koordinačního výboru implementace iniciativy EOSC v ČR při MŠMT,
- knihovnické zkušenosti práce s metadaty a dokumentovými repozitáři.

V návaznosti na tematické rozšíření pracovní skupiny Metadata se členové PS budou podílet na vybudování celkového zázemí pro management výzkumných dat a poskytovat expertní podporu v oblasti metadat výzkumných dat. PS bude pomáhat Odbornému metodickému pracovišti pro podporu práce s metadaty výzkumných dat vznikajícímu v Národní technické knihovně (dále Metadatové pracoviště NTK) v rámci projektu IPs CARDS. Cílem je vytvořit kvalitní zázemí pro práci s metadaty výzkumných dat v České republice.

2. Cíle

Cílem práce PS je zpracovávat zásadní otázky práce s metadaty výzkumných dat a spolupracovat s ostatními pracovními skupinami EOSC-CZ při tvorbě zázemí pro implementaci EOSC v České republice. Členové PS budou ve spolupráci s Metadatovým pracovištěm NTK navrhovat doporučení i závazné standardy pro postupnou implementaci vznikající Národní datové infrastruktury (NDI)/Národní repozitářové platformy (NRP). PS bude rovněž připomínkovat klíčové výstupy Metadatového pracoviště NTK, zejména základní model pro metadatový popis výzkumných dat – a napomáhat při jeho ověření a implementaci do Národního metadatového adresáře (NMA). Členové skupiny budou také přispívat svými znalostmi k určování funkcí a dalšího rozvoje NMA a Národního katalogu repozitářů (NKR). Tato pracovní skupina zároveň bude sloužit i jako síť metadatových a oborových specialistů pro konzultace vybraných témat.

PS Metadata bude úzce spolupracovat s dalšími pracovními skupinami:

- PS Architektura:
 - Návrh odpovídajícího technického řešení NMA.
 - Další rozvoj a naplňování NMA.
 - Napojování zdrojů do NMA.
 - Napojení NMA na další systémy/agregátory jako např. OpenAIRE.
 - Konzultace navržených technických řešení týkajících se interoperability.

- PS Architektura:
 - Návrh odpovídajícího technického řešení NMA.
 - Další rozvoj a naplňování NMA.
 - Napojování zdrojů do NMA.
 - Napojení NMA na další systémy/agregátory jako např. OpenAIRE.
 - Konzultace navržených technických řešení týkajících se interoperability.
- PS Základní služby:
 - Konzultace ke službám souvisejícím s metadatovou problematikou.
 - Konzultace ke službám spojeným s perzistentními identifikátory.
- PS Vzdělávání:
 - Vzdělávací cíle v oblasti metadat výzkumných dat.
 - Spolupráce na vzdělávacích materiálech týkajících se metadat výzkumných dat.
- PS Oborově-vědních/tematických clusterů:
 - Analýza existujících relevantních metadatových schémat pro popis dat v daném vědním clusteru.
 - Mapování jednotlivých existujících či nově vytvářených metadatových oborově specifických (detailních) schémat na základní metadatový model, případně modelů mezi sebou, aby byla zajištěna potřebná výměna metadat.
 - Podpora při definování vhodného metadatového schématu, procesů zpracování, správy a validací metadat, tj. životního cyklu záznamů (povinnost, opakovatelnost, struktura atd.).

Skupina se bude podle potřeby věnovat rovněž následujícím tématům (případně k nim zprostředkovávat konzultace):

- výběr nebo úprava vhodných metadatových modelů pro nově vznikající repozitáře;
- ve spolupráci s PS Architektura tvorbu importních a exportních výměnných modelů v různých formátech;
- automatické generování částí metadatových záznamů za účelem usnadnění FAIRifikace;
- tvorba nových nebo implementace existujících řízených slovníků;
- sémantická interoperabilita metadat,
- příprava podkladů pro zajištění/nastavení interoperability mezi Národním metadatovým adresářem a dalšími systémy v oblasti VaVal.

3. Výstupy a jejich aplikace

Doporučení a dohodnuté standardy PS Metadata budou pro NDI závazná po schválení Koordinačním výborem implementace EOSC v ČR. Návrhy PS Metadata budou důležitým vstupem pro implementaci a rozvoj NMA a implementace EOSC v ČR jako celku. Přípomínky návrhů, doporučení nebo výsledky ověření výstupů Metadatového pracoviště NTK členy PS budou brány v potaz při úpravách nebo implementaci těchto výstupů.

4. Členství a předpokládaní členové

PS Metadata je otevřena zájemcům o členství se zkušenostmi v oblasti práce s výzkumnými daty, počet členů pracovní skupiny není omezen. Vítané jsou zkušenosti členů s univerzálními či oborově specifickými metadatovými schématy, zkušenosti s provozem datových repozitářů a s dalšími procesy spojenými s životním cyklem dat. Důležité je vybudovat expertní skupinu reprezentující v maximální míře subjekty pracující s výzkumnými daty v ČR, napříč výzkumnými organizacemi VaVal. Cílem je rovněž vytvořit síť odborníků na metadatový popis výzkumných dat, která by doplňovala znalosti a služby Metadatového pracoviště NTK.

Členství v PS je vhodné především pro datové kurátory, metadatové odborníky, správce repositářů a další odborníky, kteří se zabývají správou nebo naplňováním systémů pro správu dat či publikací.

Skupina může být časem dělena na jednotlivé podskupiny s určitým tematickým nebo oborovým zaměřením. Případně může být vytvořeno jádro skupiny, které bude aktivně zpracovávat potřebná témata nebo vést tematické podskupiny, všichni členové skupiny ale budou dostávat prostor pro připomínkování, komentáře a schvalování konečných výstupů PS. Organizace pracovní skupiny včetně volby vedoucí/vedoucího a jeho/jejího zástupce/zástupkyně podléhá Statutu a jednacímu řádu pracovních skupin iniciativy EOSC v České republice. Skupina je vedena vedoucím/vedoucí PS, případně jeho/jejím zástupcem/zástupkyní, spolu s Tajemníkem/Tajemnicí PS. Vzhledem k chartě komplementárního systémového projektu CARDS je třeba, aby vedoucí PS Metadata (pokud je vedoucí/m zvolena osoba mimo řešitelský tým CARDS) spolupracoval/a a koordinoval/a činnost PS s řešiteli projektu CARDS. Vedoucí PS v takovém případě reportuje o činnosti skupiny odbornému garantovi KA3 projektu CARDS a společně tvoří plán činnosti PS. Schůzky jsou svolávány dle potřeby (min. však jednou za 2 měsíce) s účastí buď v online, fyzické nebo hybridní formě. Z každé schůzky jsou pořizovány zápisy, které jsou přístupné všem členům, ti je mohou doplňovat nebo komentovat.

Skupina bude aktivně spolupracovat s ostatními Pracovními skupinami pro implementaci EOSC v ČR, partnery z oblasti VaVal, konzultanty a dalšími projekty v ČR, EU i ve světě.

